

סתירות במקרא ויישובם בתקופת התנאים-מקורות

שי פינקלשטיין

רב קהילת ניצנים

"רבי ישמעאל אומר בשלוש עשרה מדות התורה נדרשת בהן... וכן שני כתובים המכחישים זה את זה את שיבוא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם"

גַּיב לַעֲיֹל וְקַחמוּח לִסְפָרִי כִשָּׁח פִּי קִיץ וְהוּח גַּיב לְקַחֵן לַפְּתִיחַ וְצַח פְּלִיגִי רִי יִשְׁמַעְיָאל וְרִיעַ שְׁלִי יִשְׁמַעְיָאל
הַכְּחוּצַת הַשְּׁלִישִׁי מִפְּרֵשׁ אֵיךְ יִתְקַיְיֵמוּ הַצִּי כְּהוּצִים. וְלִרְעַ מִכְרִיעַ הַמַּסּוּק הַשְּׁלִישִׁי אֵיזָה מִן הַמַּקְרָאוֹת
יִתְקַיֵּים כְּמַשְׁוֵנוּ יֵאָזֶה מִן הַמַּקְרָאוֹת לְרִיךְ לְהַרְשֵׁ. וְצִדּוּמָא שְׁלַפְתִּינוּ כִּילַד כְּחוּצַ אִי אֹמֵר וְרַד הִי וְכוּי

ספרא דברי רב / איש שלום, מאיר / עמוד 26
הודפס מאתר אוצר החכמה

"להכריע" בספרות חז"ל

תוספתא מסכת סוטה (ליברמן) פרק ה הלכה יב

הלכה יב

האומרת לבעלה השמים ביני וביניך יעשו דרך בקשה ביניהן שכן מצינו באמינו שרה שאמרה לו לאבינו אברהם ישפט ה' ביני וביניך אלא כך אמרה לו גרש האמה הזאת ואת בנה מלמד שהיתה אמינו שרה רואה את ישמעאל בנה במסין וצד חגבין ומעלה ומקטיר לע"ז אמרה שמא ילמוד יצחק בני כך וילך ויעבד כך ונמצא שם שמים מתחלל בדבר אמ' לה לאחר שזכין לו לאדם חבין לו אחר שעשינוה מלכה ועשינוה גברה והכנסנוה לגדולה זו נטרדנה מתוך בתינו מה הבריות אומרות עלינו לא נמצא שם שמים מתחלל בדבר אמרה לו הואיל ואתה אומ' חילול שמים בדבר זה ואני אומרת חילול שמים בדבר זה יכריע המקום בין דברי לדבריך הכריע המקום בין דבריה לדבריו שנ' כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה שאין ת"ל כל מה ת"ל כל מלמד שהכריע לשנייה שהכריע לראשונה מה שניה לעדות הגר אף הראשונה לעדות הגר

בריייתא דמלאכת המשכן (קירשנר) פרק י

בריייתא דמלאכת המשכן היא מדרש עתיק מתקופת התנאים ובו תיאור של המשכן וכליו. נדפסה לראשונה באופנבך בשנת שס"ב (1602). החוקר קירשנר הוציא לאור בסינסניטי בשנת תשנ"ב (1992) מהדורה מדוייקת ע"פ כתבי יד של המדרש הזה.

איסי בן יהוד' או' חמשה דברים בתורה אין להם הכרעה ואילו הן שאת ארור מחר משוקדים וקם הלא אם תטיב שאת (בראשית ד ז) או שאת אם לא תטיב (שם) ארור אפם כי עז (שם מט ז) או [כי] באפם הרגו איש וברצונם עקרו שור ארור (שם מט ו - ז) מחר אנכי נצב (שמות יז ט) או והלחם בעמלק מחר (שם) משוקדים כפתוריה ופרחיה (שם כה לד) או ארבעה גביעים משוקדים (שם) וקם העם וזנה (דברים לא טז) או הנך שוכב אם אבותיך וקם (שם) אילו חמשה דברים בתורה אין להם הכרעה

משנה מסכת אבות פרק ב משנה ח

הוא היה אומר אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ואליעזר בן הורקנוס בכף שניה מכריע את כולם אבא שאול אומר משמו אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ורבי אליעזר בן הורקנוס אף עמהם ורבי אלעזר בכף שניה מכריע את כולם:

תוספתא מסכת פסחים (ליברמן) פרק ג הלכה ז

אמ' לו ר' ליעזר לר' יהושע היאך אתה או' שמפרישין חלה בטומאה ביום טוב והכתו' [אומר] שבעת ימים שאר לא ימצא בבתיכם אמ' לו ר' יהושע הרי הוא אומ' אך אשר יאכל לכל נפש אמ' לו ר' ליעזר עד אין הדבר שקול מי מכריע אמ' לו ר' יהושע אני אכריע כשאני עושה בידי נמצאתי עובר על לא תעשה והרי היא בידי כשאני מניחה כמות שהיא נמצאתי עובר על לא תעשה ואינה בידי

20–21. אמ' לו ר' ליעזר לר' יהושע היאך אתה או' שמפרישין חלה בטומאה וכו'. במשנתנו פ"ג מ"ג: כיצד מפרישין חלה בטומאה ביום טוב, 29 ר' אליעזר אומר לא תקרא לה שם עד שתאפה וכו'. אמר ר' יהושע לא זה הוא חמץ שמזוהרין עליו בכל יראה ובכל ימצא, אלא מפרישתה ומניחתה עד הערב, ואם החמיצה החמיצה. ומוכת משיטת הבבלי (מ"ו ב') שלר' יהושע אינו עובר על כל יראה, מפני שהחלה אינה לא שלו ולא של הכהן, ואינו עובר עליה, 30 עיי"ש. ולפי הבבלי התוספתא

27 ועיין רש"י מ"ב א' ד"ה שמקטפת, ורי"ץ ניאח, עמ' צ"ב.

28 וכן בעיטור הלכות מצה ומרור, הוצ' רמא"י קכ"ט ע"ג: הוא דתניא אף במקום אשבורן וכו'.

29 כלומר, אם יפריש מן העיסה הרי חמץ החלה ויעבור על כל יראה, ולאפות אותה אי אפשר, שהרי חלה טמאה אינה ראויה לא לישראל ולא לכהן.

תוספתא כפשוטה - פסחים, שקלים, יומא, סוכה / ליברמן, שאול בן משה / עמוד 53
הודפס מאתר אוצר החכמה

שלנו היא תחילת הדין של ר' אליעזר ור' יהושע, והויכוח הוא ע"פ ההנחה שאף לר' יהושע החלה היא ממונו (טובת הנאה ממון), וכל השאלה היא איזה לאו (כל יראה, או מלאכה ביו"ט) עדיף. ואח"כ השיב ר' יהושע שאין כאן כל יראה (כמשנתנו), ור'

תוספתא כפשוטה - פסחים, שקלים, יומא, סוכה / ליברמן, שאול בן משה / עמוד 54
הודפס מאתר אוצר החכמה

24. אמ' לו ר' יהושע אני אכריע, כשאני עושה בידי נמצאתי עובר וכו'. עיטור ה' יו"ט מחלוקת י"ד, הוצ' רמא"י, קמ"ח ע"א, ועיי"ש הערה ע"א. ובר"ח מ"ח א': ואע"ג דמסתבר טעמא דר' יהושע, ואמ' (צ"ל דאמ') אני אכריע. כשאני אופה נמצאתי עובר על הוא לבדו יעשה לכם, ועושה מעשה בידי, וכשאני מניחה נמצאתי עובר ואיני עושה מעשה בידי, תניא (כלומר, הא תניא, ואין הלכה כמותו) אמר ר'

תוספתא כפשוטה - פסחים, שקלים, יומא, סוכה / ליברמן, שאול בן משה / עמוד 54
הודפס מאתר אוצר החכמה

תוספתא מסכת פסחים (ליברמן) פרק ו הלכה ב

אימתי אמרו פסח בא בטומאה בזמן שרובו של צבור טמאין היו חציין טהורין וחציין טמאין הטהורין עושין את הראשון והטמאין עושין את השני היחיד מכריע את הפסח לעשותו בטומאה דברי ר' יהודה ר' אלעזר בן מתתיה אומר אין היחיד מכריע את הפסח לעשותו בטומאה שנ' לא תוכל לזבוח את הפסח באחד שעריך ר' שמעון או' היו חציין טהורין וחציין טמאין הטהורין עושין לעצמן והטמאין עושין לעצמן אמרו לו אין חולקין את הצבור אלא או כלן עושין בטהרה או כולן עושין בטומאה

תלמוד ירושלמי מסכת פסחים פרק ח הלכה ז

מתני' אין שוחטין את הפסח על היחיד דברי ר' יהודה ור' יוסי מתייר אפילו חבורה של מאה שאין יכולין לוכל כזית אין שוחטין עליהן...

גמ' א"ר יוחנן טעמא דר' יודה [דברים טז ה] לא תוכל לזבוח את הפסח באחד שעריך. מה מקיים ר' יוסי טעמא דר' יודה פתר לה כר"א בן מתיא דתני ר"א אומר יכול יהא היחיד מכריע על הטומאה תלמוד לומר לא תוכל לזבוח את הפסח באחד

פני משה מסכת פסחים פרק ח הלכה ז - ח

מתני' אין שוחטין את הפסח על היחיד. בשביל היחיד לבדו דדריש מדכתיב לא תוכל לזבוח את הפסח באחד שעריך באחד כלומר ליחיד:

ור' יוסי מתייר. בבבלי קאמר דר' יוסי דריש ליה לזבוח את הפסח בבמת יחיד ושאינו חייב אלא בשעת איסור הבמות דכתיב באחד שעריך בשעה שכל ישראל נכנסין בשער אחד:

אפי' חבורה של מאה וכו'. ר' יוסי קאמר לה כלומר דלא תליא מילתא אלא באכילה יחיד שיכול לאוכלו שוחטין עליו ואפי' חבורה של ק' ואין כל אחד מהן יכול לאכול כזית אין שוחטין עליהן והלכה כר' יוסי לענין דיעבד שאם שחט היחיד את הפסח לעצמו כשר והוא שיהא ראוי לאכול את כולו ומכל מקום משתדלין לכתחילה שלא ישחוט על יחיד שנאמר יעשו אותו:

גמ' טעמא דר' יודא וכו'. כדפרישית במתני':

מה מקיים ר' יוסי. להאי קרא דמיניה מפרש לטעמא דר' יהודה:

פתר לה וכו' דתני. בתוס' פ"ו דפליגי בהא דר' יהודה סבר היחיד מכריע את הצבור אם היו הטמאין יתר באחד על הטהורין הוי רוב ובא בטומאה ור"א בן מתיא ס"ל שאין היחיד מכריע אלא דוקא שנים דדריש מדכתיב באחד ע"י אחד וכדאמרין לעיל בפ"ז בהלכה ו':

תלמוד ירושלמי מסכת פסחים פרק ז הלכה ו

על דעתיה דרבי יודה ההן מחצה על מחצה מה את עבד ליה. רבי בא משם רב מטמאין אחד בשרץ שמואל אמר משלחין אותו לדרך רחוקה. אתיא כמאן דאמר היחיד מכריע על הטומאה ברם כמ"ד אין היחיד מכריע על הטומאה משלחין שנים

תלמוד ירושלמי מסכת חגיגה פרק א הלכה א

מתני' הכל חייבין בראייה חוץ מחרש שוטה וקטן וטומטום ואנדרוגינס נשים ועבדים שאין משוחררין החיגר והסומא והחולה והזקן וכל שאינו יכול לעלות ברגליו איזהו קטן כל שאינו יכול לרכוב על כתיפו של אביו ולעלות מירושלם להר הבית דברי ב"ש וב"ה אומרים כל שאינו יכול לאחוז בידו של אביו ולעלות מירושלם להר הבית שנא' [שמות כג יד] שלש רגלים:

ר' יוחנן בשם ר' ינאי ב"ש וב"ה מקרא א' הן דורשין בש"א כתוב א' אומר זכורך וכתוב אחר אומר רגלים טול בינתיים את שהוא יכול לרכוב על כתיפו של אביו ואפי' קטן יכול הוא לרכוב יצא אלא את שהוא רואה כתיפו של אביו ומפסיע ב"ה דורשין כתוב אחד אומר זכורך וכתוב א' אומרים רגלים **טול בינתיים** את שהוא יכול לאחוז בידו של אביו ולענין טהרות את אמר את שהוא תפוס ביד אביו ספיקו כפיקח אביו תופש בידו ספיקו כחרש ברם הכא בין כך ובין כך חייב

בראשית רבה (וילנא) פרשת בראשית פרשה טו סימן ב

גן בעדן, רבי יהודה ורבי יוסי, רבי יהודה אומר גן גדול מעדן שנאמר (יחזקאל לא) ויקנאוהו כל עצי עדן אשר בגן אלהים, ורבי יוסי אומר עדן גדולה מגן שנאמר ויטע ה' אלהים גן בעדן, והכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות, על דעתיה דר"י מתמצית בית כור תרקב שותה, על דעתיה דרבי יהודה כפיגי שהיא נתונה בגינה, ומשקה את כל הגינה, והא רבי יהודה יש לו שני מקראות, ור"י אין לו אלא מקרא אחד, אמר רבי חנין דציפורי האיר הקדוש ברוך הוא עינו של רבי יוסי, ומצא לו מקרא אחר מכריע על גביו ואיזה זה (ישעיה נא) וישם מדברה כעדן וערבתה כגן ה'.

בראשית רבה (וילנא) פרשת תולדות פרשה סה סימן י

הה"ד ויהי כי זקן יצחק וגו', ד"א מראות מכח אותה הראיה שבשעה שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו על גבי המזבח תלה עיניו במרום והביט בשכינה, מושלים אותו משל למה הדבר דומה למלך שהיה מטייל בפתח פלטין שלו ותלה עיניו וראה בנו של אוהבו מציץ עליו בעד החלון אמר אם הורגו אני עכשיו מכריע אני את אוהבי אלא גוזרני שישתמו חלונותיו, כך בשעה שהעקיד אברהם אבינו את בנו על גבי המזבח תלה עיניו והביט בשכינה, אמר הקדוש ברוך הוא **אם הורגו אני עכשיו אני מכריע את אברהם אוהבי אלא גוזר אני שיכהו עיניו, וכיון שהזקין כהו עיניו, ויהי כי זקן יצחק וגו'.**

מחלוקות רבי ישמעאל ורבי עקיבא:

מכילתא דרבי ישמעאל יתרו - מסכתא דבחדש פרשה ט

כי מן השמים דברתי עמכם. כתוב אחד אומר, כי מן השמים, וכתוב אחד אומר + שמות יט כ+ וירד ה' על הר סיני, כיצד יתקיימו שני מקראות הללו; **הכריע השלישי** + דברים ד לו+ מן השמים השמיעך את קולו ליסרך, דברי רבי ישמעאל; רבי עקיבא אומר [כתוב אחד אומר, כי מן השמים, וכתוב אחד אומר, וירד ה' על הר סיני אל ראש ההר], מלמד שהרכין הקדוש ברוך הוא שמים העליונים על ראש ההר **ודבר עמהן מן השמים**, [שנאמר, מן השמים וגו']; וכה"א + תהלים יח י+ ויט שמים יורד וערפל תחת רגליו"

שמות פרשת יתרו פרק יט פסוק כ

(כ) וַיֵּרֶד יְהוָה עַל-הַר סִינַי אֶל-רֹאשׁ הַהָר וַיִּקְרָא יְהוָה לְמֹשֶׁה אֶל-רֹאשׁ הַהָר וַיַּעַל מֹשֶׁה:

שמות פרשת יתרו פרק כ פסוק יט

(יט) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַתֶּם רְאִיתֶם כִּי מִן-הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם:

דברים פרשת ואתחנן פרק ד פסוק לו

(לו) **מִן-הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעַךְ אֶת-קוֹלִי לִיִּסְרָבָה וְעַל-הָאָרֶץ הִרְאָךְ אֶת-אִשׁוּ הַגְּדוֹלָה וַיְדַבְּרִי שְׁמַעְתָּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ:**

מחלוקת לא רק מבחינה דרשות הפסוקים ומהי ההכרעה אלא גם מבחינה השקפתית ביחס להתגלות. לרבי ישמעאל- יש חיץ ואילו לר"ע ה' כביכול "יורד" לעמו ומתקשר איתם.

ספרי במדבר פרשת נשא פסקא נח

(נח) ובבוא משה אל אהל מועד לדבר אתו למה נאמר לפי שהוא אומר וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר (ויקרא א א) שומע אני מאהל מועד ממש תלמוד לומר ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת (שמות כה כב) אי אפשר לומר מאהל מועד שכבר נאמר מעל הכפורת ואי אפשר לומר מעל הכפורת שכבר נאמר מאהל מועד כיצד יתקיימו שני כתובים הללו זו מדה בתורה שני כתובים זה כנגד זה והרי הם סותרים זה על ידי זה יתקיימו במקומם עד שיבא כתוב אחר ויכריע ביניהם מה ת"ל ובבוא משה אל אהל מועד לדבר אתו מגיד הכתוב שהיה משה נכנס ועומד באהל מועד והקול יורד משמי שמים לבין שני הכרובים והוא שומע את הקול מדבר אליו מבפנים

במדבר פרשת נשא פרק ז פסוק פט

וַבָּא מֹשֶׁה אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לְדַבֵּר אִתּוֹ וַיִּשְׁמַע אֶת-הַקּוֹל מִדְּבַר אֱלֹהִים מֵעַל הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל-אָרְן הַעֲדוּת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים:

ספרא ויקרא - דבורא דנדבה פרשה א תחילת פרק ב אות יב

(יב) מאהל מועד יכול מכל הבית ת"ל מעל הכפרת, אי מעל הכפרת יכול מעל הכפרת כולה, ת"ל מבין שני הכרובים דברי רבי עקיבא אמר ר' שמעון בן עזאי איני כמשיב על דברי רבי אלא כמוסיף על דבריו הכבוד שנאמר בו הלא את השמים ואת הארץ אני מלא ראה חיבתן של ישראל להיכן גרמה לכבוד הזה כלומר דחק להיות מדבר מעל הכפרת מבין שני הכרובים,

מכילתא דרבי ישמעאל בא - מסכתא דפסחא פרשה ד

ר' עקיבא אומר **כתוב אחד אומר** וזבחת פסח ליי' אלהיך צאן ובקר **וכתוב אחד אומר** מן הכבשים ומן העז' תקחו כיצד יתקיימו שני מקראות הללו אמרת זו מדה בתורה שני כתובים זה כנגד זה וסותרין זה על ידי זה מתקיימין במקומן עד שיבא כתוב שלישי ויכריע ביניהן תלמוד לומר משכו וקחו לכם צאן למשפחותיכם ושחטו הפסח. צאן לפסח ולא בקר לפסח

ספרא אחרי מות פרשה א עד פרק א אות ב

בקרבתם לפני ה' וימותו, רבי יוסי הגלילי אומר על הקריבה מתו ולא מתו על ההקרבה, רבי עקיבה אומר **כתוב אחד אומר** בקרבתם לפני ה' וימותו, **וכתוב אחד אומר** ויקריבו לפני ה' אש זרה, הכריע בהקריבים אש זרה לפני ה' הוי על הקריבה מתו, ולא מתו על ההקרבה, ר' אלעזר בן עזריה אומר כדיי קרבה לעצמה וכדיי קריבה לעצמה.

פרופסור דוד הנשקה "על גישת חז"ל לסתירות במקרא"

"לפיכך נראה שאף ר"ע לא הציג כאן כתובים המכחישים זה את זה אלא כתובים האומרים "דרשוננו". כתוב אחד תולה את הדברים בקרבה וכתוב אחר בקריבה; מהו אפוא הגורם למוות? האם משקל שני הכתובים שווה ושניהם חבירו לחייב מיתה כדעת ר"ע? או שמא רק אחד מהם גרם כדעת ר"י הגלילי, אלא שעדיין יש לברר מן הכתובים איזהו שגרם... אין כאן הצגת סתירה, אלא העלאת שאלה מ-י מן הכתובים מבטא את הגורם המכריע ומי אינו מצטרף אליו אלא כטפל. ..

דוגמא לסתירה בין שני פסוקים והכרעה ללא פסוק שלישי.

משנה מסכת ערכין פרק ח משנה ז

רבי ישמעאל אומר כתוב אחד אומר תקדיש וכתוב אחר אומר אל תקדיש אי אפשר לומר תקדיש שכבר נאמר אל תקדיש ואי אפשר לומר אל תקדיש שכבר נאמר תקדיש אמור מעתה מקדישו אתה הקדש עילוי ואין אתה מקדישו הקדש מזבח:

ר' עובדיה מברטנורא מסכת ערכין פרק ח משנה ז

כתוב אחד אומר תקדיש - גבי בכור כתיב (דברים טו) כל הבכור אשר יולד תקדיש:

וכתוב אחר אומר אל תקדיש - (ויקרא כז) אך בכור אשר יבוכר לה' בבהמה לא יקדיש איש אותו:

הקדש עילוי - להעלותו בדמים שיתן טובת הנאתו כמה אדם רוצה ליתן בו להעלותו עולה שאינו חייב בה אלא כדי לעשות דורון לקונו:

ואי אתה מקדישו הקדש מזבח - שיהא שם [זבח] אחר חל עליו. ורבנן דנפקא להו הך דרשא לעיל מכל חרם קודש קדשים, אל תקדיש מיבעי להו ללאו, שאם מתפיסו לשם זבח אחר עובר בלאו, ותקדיש מבעי להו לומר שמצוה להקדישו ולומר זה קדוש לבכורה, ואף על גב דמאליו הוא קדוש. ור' ישמעאל לית ליה הך דרשא. והלכה כחכמים:

משנה מסכת סוטה פרק ה משנה ג

בו ביום דרש רבי עקיבא (במדבר ל"ה) ומדותם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה וגו' ומקרא אחר אומר (שם) מקיר העיר וחוצה אלף אמה סביב אי אפשר לומר אלף אמה שכבר נאמר אלפים אמה ואי אפשר לומר אלפים אמה שכבר נאמר אלף אמה הא כיצד אלף אמה מגרש ואלפים אמה תחום שבת רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר אלף אמה מגרש ואלפים אמה שדות וכרמים:

במדבר פרשת מסעי פרק לה פסוק ה

וּמִדְּוָם מִחוּץ לְעִיר אֶת־פְּאֵת־קִדְמָה אֶלְפִים בְּאֲמָה וְאֶת־פְּאֵת־נֶגֶב אֶלְפִים בְּאֲמָה וְאֶת־פְּאֵת־יָם אֶלְפִים בְּאֲמָה וְאֶת־פְּאֵת־צָפוֹן אֶלְפִים בְּאֲמָה וְהָעִיר בְּתוֹךָ זֶה יִהְיֶה לָהֶם מִגְרָשֵׁי הָעָרִים:

במדבר פרשת מסעי פרק לה פסוק ד

(ד) וּמִגְרָשֵׁי הָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לְלוּיִם מִקִּיר הָעִיר וְחוּצָה אֶלֶף אַמָּה סָבִיב:

ר' עובדיה מברטנורא מסכת סוטה פרק ה משנה ג

מגרש - רחבה פנויה מזריעה ומאילנות לנוי העיר:

ואלפים - לא הזכיר לתתם ללוויים ולא נאמרו אלא ליציאת תחום שבת:

שדות וכרמים - ואלפים סביב נתנו ללוויים. מהם הניחו אלף סביב העיר למגרש, והשאר שדות וכרמים. והלכה כרבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי, שתחום אלפים אמה דרבנן:

תלמוד ירושלמי מסכת סוטה פרק א הלכה ז

כתוב אחד אומר [במדבר ה כב] לצבות בטן ולנפיל ירך. וכתוב אחר אומר [שם כז] וצבתה בטנה ונפלה יריכה וכתוב אחר אומר [שם כא] בתת י"י את ירכך נופלת ואת בטנך צבה. מקרא אחד מכריע שני מקראות. אמר רבי מנא כאן למעשה וכאן לתנאין. אמר רבי אבין ואפילו תימר כאן וכאן למעשה כאן וכאן לתנאין. לצבות בטן ולנפיל ירך לבועל. וצבתה בטנה ונפלה ירכה לאשה. הדעת מכרעת ירך התחילה בעבירה תחלה ואחר כך הבטן לפיכך תלקה הירך תחלה ואחר כך הבטן ושאר כל הגוף לא פלט.

פני משה מסכת סוטה פרק א הלכה ז

מקרא אחד מכריע שני מקראות. קושיא היא כלומר היאך אנו מקיימין שני המקראות דכתיב בהו בטן ברישא והדר ירך:

כאן למעשה. המים בודקין כי אורחיהו בטן ברישא והדר ירך:

וכאן לתנאין. הא דכתיב בתת ה' את ירכך וגו' לתנאי דמתנה הכהן ומלייט לה לייט הירך ברישא והא דכתיב גם בקללה לצבות בטן ולנפיל ירך ההוא דמודע לה הכהן דיבדקו לבטן ברישא שלא להוציא לעז על מי המרים לומר אין פורענות זו על ידן וכן מפרק לה אב"י בבבלי דף ט':

אמר ר' אבין. פליג עלה דאפי' תימא שניהם למעשה או לתנאי כלומר דקראי לאו דוקא וליכא קפידא בבדיקה זימנין הכי וזימנין הכי ולא קשיא דלפ"ז תרי קראי דכתיב בהו בטן ברישא למה לי דצריכי חד לבועל וחד לאשה:

הדעת מכרעת. ר' אבין הוא דמסיק למילתיה למאי דאמר דקראי לאו דוקא וקרא יתירא איצטריך לבועל א"כ מ"ט אמרו במתני' תלקה הירך תחילה והילכך מפרש דהדעת מכרעת אמרו לפי שהתחילה הירך בעבירה תחילה ולא מדרש המקרא: